

Projev prezidenta republiky na konferenci „Naše bezpečnost není samozřejmost“

20.6.2023 - Petr Pavel | Správa Pražského hradu

Dobré odpoledne, dámy a pánové, vážení hosté, představitelé parlamentních politických stran,

jsem rád, že se mohu, jak bylo řečeno, opakovaně zúčastnit této konference, protože ji považuji za důležité fórum, zvláště v době, kdy čelíme bezprecedentním bezpečnostním hrozbám, o kterých jsme doufali, že už jim čelit nebudeme.

Celý dosavadní průběh ruské agrese proti Ukrajině a i moje nedávná návštěva na Ukrajině mě utvrzují v tom, že jsme se jako součást demokratického západu v posledních letech velice mylili. Mysleli jsme si, že válka vedená mezi státy těžkými konvenčními zbraněmi dvacátého století již v Evropě 21. století nebude možná. Mysleli jsme si, že hrozby použití jaderných zbraní zůstaly v rétorice studené války. Jako bychom se nepoučili z historie, minimálně z té dvacátého století, která přinesla světu dva nejhorší konflikty v dějinách. Chtěli jsme uvěřit, že už nikdy neuvidíme obrazy, které jsem sám měl možnost vidět ve válkách v bývalé Jugoslávii, v Iráku nebo v Afghánistánu. Do základů zničená města, vesnice, infrastruktura, údery těžkými zbraněmi a řízenými střelami proti civilním cílům. Válečné zločiny v podobě vraždění neozbrojených civilistů, znásilňování, rabování, deportace dětí nebo masové hroby. Očekávali jsme, že dobrovolně uzavřené mezinárodní a mnohostranné smlouvy v Evropě platí, že i Rusko vnímá závazky z nich plynoucí jako nedotknutelné. Protože je to právě respekt k mezinárodnímu právu, který nás dělí od mezinárodního chaosu a barbarství. Mysleli jsme si, že když s Moskvou budeme mít fungující ekonomické a obchodní vztahy, tak nás to přiblíží. Nikdo nebude mít důvod škodit druhému, protože by stejnou měrou poškodil sám sebe. Praktické pravidlo, které dlouho a dobře fungovalo. Doufali jsme, že otevřené hranice, úcta k názoru druhého a svoboda slova, jsou tou nejlepší cestou k dobrým vztahům. A pokud ji dopřejeme ostatním stejně jako sobě, posílí to naše vzájemné pochopení a touhu více se poznávat, více sdílet. Žili jsme v naději, že čím větší bude prostor svobod, prosperity a vzájemné spolupráce, tím méně bude nedorozumění a konfliktů. Že se tento prostor stane společným i pro bývalé protivníky, kteří v něm najdou to, co nazýváme win-win solution.

To co vidíme od loňského února však ukazuje, jak hluboce jsme se mylili. Ne, že by samotná myšlenka sdílené bezpečnosti a prosperity byla v něčem chybná. Spolupráce je stále víc než nepřátelství, svoboda více než otroctví a obchod více než izolace. Chyba byla v tom, že jsme našim tehdejšími partnerům věřili, že to myslí stejně upřímně jako my, že na vývoj nahlíží podobně jako my a že posuzují svět kolem nás podle stejných kritérií. Naše přání bylo tak trochu otcem myšlenky. Ztráceli jsme jasný zrak a dobrý úsudek. Viděli jsme varovné signály, slyšeli varující hlasy, ale bylo pro nás tak těžké je přijmout, vystoupit z vlastní komfortní zóny, že jsme je raději nevnímali.

Putin se svým viděním světa a mezinárodních vztahů nás z této iluze rychle vyvedl. Barbarství ruského režimu, po nějakou dobu dobře schované, vyšlo opět na povrch. Rusko přepadlo sousední suverénní zemi, které předtím samo smluvně garantovalo bezpečnost a územní celistvost. Pokusilo se svrhnout demokraticky zvolenou vládu, a dokonce několikrát zavraždit stejně demokraticky zvoleného prezidenta. Přišlo se zrušnými teoriemi o tom, že sousední země vlastně neexistuje a její občané nemají vlastní identitu. Dopustilo se zločinu agrese a opakovaně páchá válečné zločiny.

Ale jsou i některé dobré zprávy. Ukrajinci jsou odhodlaní nevzdat se své suverenity, porazit ruské

okupační síly a obnovit kontrolu nad svým územím. A stejně tak země podporující Ukrajinu, některé po počátečním váhání, jsou odhodlány neustoupit ruským hrozbám a ve vlastním zájmu hájit obranu hodnot, na kterých bezpečnost v Evropě i ve světě stojí. Nemáme důvod bát se ruských hrozeb. Jako společenství demokratických zemí jsme hodnotově, občansky, ale také hospodářsky a vojensky silnější. Z toho obavy nemám. Pokud mám z něčeho obavu, pak je to naše vytrvalost a schopnost zůstat jednotní. Putin spoléhá na opotřebovovací válku, kterou chce západ unavit, otrávit a nechat Ukrajinu jejímu osudu. Je to logický kalkul, protože časem každý konflikt ztrácí na naléhavosti a v životech lidí ho zastihují každodenní starosti.

Musím říct, že v tomto ohledu jsem na Českou republiku a její občany hrdý. Stále ve velké většině v naší podpoře nepolevujeme, nehledě na krize, inflaci nebo rozpočtové problémy. Stále jsme schopni vybírat peníze na pomoc Ukrajině a mnozí z nás nezištně pomáhají přímo na místech bojů. Oceňuji také, že naše vláda průběžně posílá na Ukrajinu významnou vojenskou a humanitární pomoc. A také to, že se naši politici dokázali shodnout na zafixování výdajů na obranu ve výši dvou procent HDP a naše armáda tak po dlouhé době dostane to, co k účinné obraně nás všech s rostoucí urgencí potřebuje. Je také správné, že postupně posilujeme naši informační a kybernetickou bezpečnost. Neměli bychom však také zapomínat, že nedílnou součástí bezpečnostního systému je i fungující a výkonná diplomacie, dvoustranná i multilaterální.

Naším společným úkolem nyní je, abychom pod tlakem zhoršené ekonomické a sociální situace, pod tlakem některých populistických gest nezapomněli, že naše bezpečnost není samozřejmost. Že nám mezinárodní situace nedává jinou možnost než vytrvat, dále posilovat obranyschopnost naši i našich spojenců a Ukrajinu neopustit, protože tím bychom opustili sami sebe.

Za tři týdny nás čeká summit NATO v Litvě, kam Česká republika pojede s jasným plánem na podporu Ukrajiny, posílení soudržnosti a operativnosti aliance a s důrazem na prvky odstrašení, či s požadavkem na formulování nové společné politiky ve vztahu k Rusku. Jsem rád, že se summitu NATO zúčastní také čtyři partneři z indopacifického regionu, protože kromě Ruska musíme brát vážně i mocenské ambice Číny. Já osobně věřím, že k ozbrojenému konfliktu mezi západem a Čínou v blízké době nedojde, ale to rozhodně neznamená, že máme opakovat chyby nečinnosti, respektive víry, že když zavřeme oči, tak se nám nic špatného nestane. Musíme posilovat partnerství se všemi demokratickými státy světa, protože je to v našem existenčním zájmu.

Název konference mi mluví z duše. Naše bezpečnost skutečně není samozřejmost. Věřím, že se na tom shodnou i účastníci následujícího panelu, a to napříč politickým spektrem. Otázka naší národní bezpečnosti by neměla být předmětem politikaření. Nemůžeme si dovolit být nejednotní. V sázce je totiž příliš mnoho. Považuji za důležité zodpovědně vést debaty o tom, jakými způsoby bezpečnost zajistit nejen pro naši zemi, pro naše demokratické spojence, ale i pro další země, které dávají přednost spolupráci a diplomacii před konfrontací a konflikty.

Děkuji vám za pozornost.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/projev-pr-ezidenta-republiky-na-konferenci-nase-bezpecnost-neni-samozrejmost-17194>